

Tweede zondag Advent A

Jes 11,1-10

Rom 15,4-9

Mat 3,1-12

'Een bijl die gereedligt aan de wortel van de boom' is niet bepaald een geruststellend beeld. Het past alleszins niet in die knusse sfeer van dennengroen en kaarslicht waarmee wij de Advent associëren. Maar die evangelische bijl ligt daar wel degelijk aan de wortel, niet aan de wortel van kerstbomen die gekapt worden om de gezelligheid in onze huizen een boost te geven, maar aan onze wortels, aan de wortels van diegenen die geen goede vruchten dragen voor de Heer. Dat is de boodschap van Johannes de Doper, die geweldenaar van het Rijk Gods, de Voorloper en Wegbereider van Jezus Christus.

Wie is deze Johannes de Doper en wat is zijn rol en betekenis in de heilsgeschiedenis? Het antwoord wordt ons klaar en duidelijk gegeven door Jezus zelf in het elfde hoofdstuk van Matteüs: "Voorwaar Ik zeg u: onder wie uit vrouwen geboren zijn is niemand opgestaan die groter is dan Johannes de Doper. Sinds de dagen van Johannes de Doper tot nu toe breekt het Rijk der hemelen zich met geweld baan en geweldenaars maken het buit. Inderdaad, alle profeten zoals ook de Wet hebben geprofetiseerd tot aan Johannes. Als je het goed wilt verstaan: hij is de Elia die moet wederkomen." (Mt 11,11-12). "Niemand die uit vrouwen geboren is, is groter dan Johannes de Doper!" Jezus had een enorme achting van Johannes de Doper. Sommige theologen zijn van mening dat Jezus zich aanvankelijk bij Johannes wilde aansluiten. Pas na diens gevangenschap gaat Jezus terug naar het noorden, naar het Meer van Galilea, en sticht daar zijn eigen beweging. Echter zonder Johannes zou Jezus niet in zijn eigen kracht kunnen gekomen zijn. Johannes gaat een zeer eenzame weg. Zijn plaats is de woestijn waar hij volstrekt alleen is. Johannes is het prototype van de monnik. Hij wil niemand behagen, niemand naar de mond praten, niet met iedereen in harmonie leven. Zijn voedsel is niet dat van de beschaafde wereld, hij eet sprinkhanen en honing van wilde bijen. Hij is niet gekleed volgens de gangbare mode, maar draagt een vacht van kameelhaar. Hij is een wildeman, iemand die niet getemd is door welke autoriteit dan ook, buiten God. En hij is niet bang harde waarheden te spreken. Daar zal hij ook voor onthoofd worden. Als je kost wat kost de waarheid zegt, wordt er niet geapplaudiseerd en krijg je geen knuffel, noch promotie. Johannes is iemand die met grote innerlijke autoriteit en onderscheidingsvermogen in staat is de waarheid te erkennen, ze uit te spreken en ernaar te handelen. En dat is de eerste en noodzakelijke stap op weg naar bekering. Daarom is Johannes de Doper de wegbereider van Jezus Christus en zijn Evangelie.

Maar wat hebben wij na twintig eeuwen kerkgeschiedenis van Jezus en van zijn Evangelie gemaakt? Jezus is die blauwogige, blonde en geweldloze man geworden in een lang wit kleed. En het Evangelie hebben we getemd. De wilde kant van God, zijn toorn, de bijl aan de wortel, hebben we netjes uit het Evangelie weggegomd, uit angst wellicht voor onze eigen wilde kanten, uit vrees voor de authentieke spirituele kant van onszelf, onze passies en onze energieën. Welke deugden hebben we overgehouden en worden ons door de Kerk aangeleerd: nederigheid, gehoorzaamheid, ontvankelijkheid, vertrouwen, vergevingsgezindheid, goedheid en geduld. Ik wil geen van deze deugden minachten, integendeel. Maar over andere deugden zoals moed, gerechtvaardigde verontwaardiging, assertiviteit, zelfbewustheid, innerlijke autoriteit en onderscheidingsvermogen wordt nauwelijks nog gesproken. Ze worden te weinig erkend omdat er te weinig mensen zijn als Johannes de Doper, te weinig geweldenaars en wildemannen. Zijn wij nog in staat de waarheid te erkennen en ze uit te spreken,

niet ideologisch en dogmatisch, maar met sympathie en empathie? Hoeveel mensen maken nog duidelijke keuzes? Hoeveel mensen ontwikkelen een duidelijke visie? De meesten laten zich meedrijven en voelen zich hun leven lang slachtoffer van de omstandigheden. Ze ageren niet, maar reageren alleen. Ze betalen, ze buigen en ze knikken met het hoofd. Het gevolg is een immens tekort aan creativiteit, aan visie en aan initiatief. Wij zijn geen mensen meer van het Evangelie, maar van het bedrijf. Wij zijn loyaal aan het bedrijf.

Wat is de rol van Johannes de Doper in het Evangelie? Waarom moest hij eerst komen voordat Jezus kwam? Als mensen niet eerst worden overtuigd van het alles of niets, van het belang van een totale overgave, van een sterven aan hun ego, zullen ze het Evangelie altijd versmallen tot wat ze denken aan te kunnen. Ze kiezen dan twee of drie verzen uit die ze als de kern van het Evangelie beschouwen, om zich al de rest van het lijf te houden. Voor hen geen bijl die aan de wortel van de bomen ligt, geen Jezus die doopt met Heilige Geest en met vuur, geen Jezus die het kaf van het koren scheidt en zijn dorsvloer grondig zuivert. Maar Johannes de Doper moet voor Jezus komen. Er moeten eerst harde vragen gesteld worden, die ons uit ons narcistische centrum wegtrekken. Anders blijft het christendom een religie van alleen grote woorden, van navelstaarderij, van eigenbelang en van spirituele zelfbevrediging. Als we niet in staat zijn ons over iets anders zorgen te maken dan over onszelf, zijn we nog geen christenen. Gods hart beslaat de hele wereld en de ganse kosmos. Dit verruimde hart wil Hij met ons delen opdat ook wij groot worden in mededogen en barmhartigheid. Pas dan kan God mens worden in ieder van ons. Pas dan kunnen we Kerstmis vieren. Amen.

broeder Guerric ocso